

Oponentský posudek rigorózní práce

Autor rigorózní práce: Mgr. Tomáš Gottwald

Název rigorózní práce: Diskursivní kontury Televizních novin a Televíznych novín

Oponent rigorózní práce: Mgr. Marek Šebeš, Ph.D., Katedra společenských věd, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Zpravodajská média přináší publiku neustále nové a nové obsahy, avšak postupy a prostředky, které přitom využívají, jsou relativně stabilní a neměnné. Předložená práce Tomáše Gottwalda, obhájená původně jako magisterská diplomová práce na Univerzitě Palackého v Olomouci, představuje zajímavý příspěvek ke studiu právě těchto ustálených zpravodajských forem, do nichž je dennodenně "vkládán" nový obsah.

Autor se zaměřuje na analýzu televizního zpravodajství, konkrétně hlavních zpravodajských pořadů české stanice TV Nova a slovenské TV Markíza. Jeho cílem je identifikovat, analyzovat a interpretovat stabilní formální prvky a struktury těchto zpravodajských relací. Jako analytický nástroj si zvolil metodu strukturální diskursivní analýzy (SDA). Tato metoda vychází z Dahlgrenova konceptu zpravodajství jako specifického typu kulturního diskursu, Gottwald pak konkrétně využívá rozpracování tohoto konceptu olomouckým mediologem Markem Lapčíkem. Metoda SDA umožňuje odhalovat v rámci diskursu zpravodajství stabilní prvky a usiluje též o interpretaci jejich významu. Jak uvádí autor v úvodu, *"lze předpokládat, že stabilní prvky a struktury ve zpravodajství jsou samy nositeli určitých významů a svou přítomností ovlivňují příjem konkrétních předkládaných interpretací událostí produkovaných danými televizními pořady"* (s. 8).

Předložená práce obsahuje vedle Úvodu a Závěru čtyři hlavní části: teoretickou, metodickou, empirickou a komparační. V rámci první z nich jsou vymezeny základy diskursu zpravodajství, zároveň je zde podrobně představena metoda SDA a způsoby její aplikace. Metodická část popisuje konkrétní postup užití SDA v rámci práce a způsob výběru zkoumaného vzorku. Rozsáhlá empirická část analyzuje a interpretuje diskursivní prvky a struktury odděleně nejprve v rámci Televizních novin na TV Nova a poté v rámci Televíznych novín na TV Markíza. V závěrečné komparační části jsou pak na základě výsledků dílčích analýz vyvozeny závěry o shodných a odlišných podobách diskursivních kontur obou zpravodajských pořadů.

Práce je přehledně a logicky vystavěna, teoretická část dobře koresponduje s částí empirickou. Ohledně strukturace práce lze drobnou výtku směřovat ke skutečnosti, že na několika místech se v textu opakují pasáže, které se v něm objevily již dříve (dva odstavce ze stran 25-26 se v takřka identické podobě objevují na stranách 29-30, pozn. pod čarou č. 94 je totožná s poznámkou č. 109). Rovněž není jasné, proč je v rámci analýzy Televíznych novín věnována výpovědím respondentů ve zpravodajských příspěvcích samostatná podkapitola (4.1.2.14 *Výpověď*), v případě analýzy zpravodajské relace TV Nova však takovou podkapitolu nenajdeme.

Metoda SDA je vzhledem k cílům práce vhodně zvolena, autor je schopen ji srozumitelně představit i posléze aplikovat. Přivítal bych podrobnější rozvedení důvodů, proč si autor pro svou analýzu vybral hlavní zpravodajské relace právě na TV Nova a TV Markíza. Samotná analýza zpravodajských pořadů je provedena velmi pečlivě a detailně. Ocenit lze řadu zajímavých autorových interpretací a postřehů (např. týkajících se designu zpravodajského studia či role a statusu moderátorů zpravodajství), byť ne se všemi bych se ztotožnil. Například pokud zpravodajské relace prezentují záběry zahraničních TV stanic a doplňují je komentáři svých vlastních redaktorů, zdráhal bych se to chápat spolu s autorem jako *"kamufáž faktu, že zahraniční zpravodajství stanice je téměř celé nepůvodní"* (s. 106). Stejně tak bych byl opatrnější v tvrzení, že iluze vřelého přátelského vztahu k divákovi, kterou vytváří moderátoři TV Nova, se *"jednoznačně"* odráží ve velké sledovanosti Televizních novin (s. 37).

Jazyková a formální stránka předložené práce jsou na poměrně slušné úrovni, text se (navzdory jeho složitosti) dobře čte, místy se však autor nevyvaroval některých chyb. Za nejzávažnější lze považovat chyby ve shodě podmětu s přísudkem (pozn. pod čarou č. 13, dvakrát na s. 114) a chyby v interpunkci - na některých místech textu čárky chybí (např. s. 13, 20, 37, 52), jinde jsou naopak navíc (s. 37, 46, 106). Je třeba dodat, že v poměru k rozsahu textu je množství těchto chyb nevelké. Za nevhodné považuji v některých pasážích práce "famiiliární" označování moderátorů pouze jejich křestními jmény (s. 39, 64-65), jako bezdůvodné spatřuji používání některých zkratk (int. rámeček - s. 46, j. i mn. číslo - s. 118). Zbytečné se rovněž jeví používání cizích slov tam, kde pro to není důvod - viz výrazy *"morfování obsahu"* (s. 119) či *"introducer příspěvku"* (s. 120).

Výše uvedené výtky nemění nic na celkově pozitivním vyznění předložené práce. Domnívám se, že autorovi se v práci podařilo naplnit vytyčené cíle a považuji ji za zajímavý a podnětný příspěvek ke studiu zpravodajství a zpravodajských médií. Rigorózní práci Mgr. Tomáše Gottwalda proto **doporučuji** k obhajobě v rámci rigorózního řízení.

Otázky k obhajobě:

- Strukturální diskursivní analýza připomíná v některých ohledech analýzu žánrovou (genre analysis). Mohl by autor vysvětlit, v čem se SDA zpravodajství odlišuje od žánrové analýzy zpravodajství?
- Na s. 72 práce autor píše o určité záhadě, jež je spojena s účelem papírů, které mají moderátoři zpravodajských relací během vysílání před sebou na stole. Jaké možné interpretace tohoto diskursivního prvku se podle autora nabízejí?